

PsittaScene No 53 (November 2002)

Översättning Dan Paulsen och Bo Gerre

sweden@worldparrottrust.org

www.worldparrottrust.org

Omslagsfoto av © 2002 Bill King.

Vi anträffade dessa fåglar vid en biflod till Mizque i ett odlingsområde, de flög ner längs en small klippravin och landade i ett område där deras bo borde finnas, baserat på deras beteende. Efter att ha släpat upp en enorm mängd av kamerautrustning upp för en brant och varm sluttning med mycket lösa stenar, så kunde Bill King fånga detta imponerande porträtt av ett vilt par rödörade aror med en brant röd klippbakgrund. I samma område fanns det ett par blåpannade amasoner som undersökte en håla och till och med en uggla, (Great Horned Owl), som vilade djupt in i en håla intill.

Fantastiskt vackra uppvisningar

Foto BILL KING

I mitten av oktober hade jag nöjet av att besöka Bolivia med en grupp ivriga papegoj-entusiaster, mitt mål var att få förstahands intryck av två stycken verkligt hotade papegojarter: rödpannad ara (*Ara robusta*) och blåstrupig ara (*Ara glaucogularis*). Vi har sagt mycket lite om den rödpannade aran i PsittaScene, en art som är globalt hotad och som lever vid foten av Anderna i centrala Bolivia. Det hade sagts mig att dessa fåglar var vackra i flykt, men detta hade inte förberett mig på den oerhört vackra uppvisning av färger som vi upplevde nästan varje gång vi såg fåglarna. Vi tillbringade tre dagar i deras hem i bergen, betraktande dem när de flög genom dalarna, då de drack från floden, och då de åt från träden och majsfälten. Då vi hade ett antal väldigt duktiga fotografer med på resan, så tyckte jag att det kunde göra ett större intryck för våra läsare att presentera resan i en samling av bilder. Håll till godo.

Bildtext:

Ovan: Efter att ha följt de rödpannade under två eftermiddagar, fann vi att de gärna uppehöll sig vid ett träd nära ett majsfält – trädet hade väldigt små blad och grenar som vajade i vinden vilket gjorde att det var svårt att ta kort, med telelins, som detta mycket svårt.

Höger: En av de många hjordar av kor, getter eller får som vi såg i de rödpannades utbredningsområde - typiskt pådrivna av hundar, äldre män eller barn. Precis som beträffande getter och får så bidrar korna till att förändra habitatet i dessa dalar vilket bidrar till att driva papegojorna till skördar av jordnötter och majs för att äta.

Vänster: En flock får som drivs tvärs själva floden Mizque av en pigg gentleman. Fårens och getternas betande i regionen utgör ett av flera underliggande hot till alla papegojor i regionen, boskapens närvaro förhindrar återväxten av många olika trädslag av vilka papegojorna är beroende av, av olika orsaker som mat, viloplatser och i vissa fall häckningsplatser.

Höger: Sent under vår tredje eftermiddag upptäckte vi en grupp fåglar på marken i ett stort fält. Det visade sig att de åt de kvarvarande resterna av majsskörden, de åt antingen kolvarna på marken eller så flög de iväg till ett träd intill, medan de fladdrade runt i vinden och åt majsen där.

Höger: Efter natts flygning från Miami och en sex timmars bilresa vid foten av Anderna, så tog vi oss ned längs en brant, vindlande och dammig liten väg in i Mizquedal. Vår avsikt var att utnyttja det kvarvarande dagsljuset till att utforska den närmaste omgivningen, och om vi skulle ha tur, se några fåglar. Förutom några parakiters som flög över vägen var dessa fåglar – en grupp om mer än 20 st rödpannade aror- de första papegojor vi såg. Det visade sig vara en väldigt imponerande introduktion till arten, då de fladdrade runt i eftermiddags brisen, under högljutt umgänge, sedan samlade de ihop sig och flög bort genom dalen utom synhåll.

Nedan: De rödörade arorna förekommer endast i tre större floddalar i centrala Bolivia, där branta, torra raviner övergår i frodiga floddalarna som dalen med floden Misque som avbildats här. Dessvärre ha det mesta av fåglarnas habitat konverterats till att odla grödor och till betesmarker för getter och boskap.

Höger: Som en del av vår pågående serie om fågeltelefoner, så har staden Santa Cruz en samling av dessa vackert skulpterade och målade fåglar. Dessa inkluderar flera olika arter som denna tukan, olika vattenlevande fåglar, och en blågul ara.

All round: Under vår andra eftermiddag i Mizque, så genomsökte vi dalen i jakt på fåglarna och fann dem i ena änden av dalen. De flesta satt på grenarna i ett bart träd på toppen av bergskammen, den starka vinden underlättade för dem att flyga upp och glida på uppvindarna i en imponerande föreläsning av grönt och orange.

Återinplantering av fångenskapsuppfödda guldhätteparakit i Bahia

Av Pedro Lima, översättning av Toa Kyle

Guldhätteparakiten (*Aratinga auricapilla*) har klassats som sårbar av IUCN/Birdlife International och har upptagits under CITES, Bilaga II. Eftersom föga är känt om arten i naturen, finns ett angeläget behov av kunskap om geografiska utbredning, populationsstorlek och hot mot dess överlevnad. I delstaten Bahia i nordöstra Brasilien förekommer A. a.

auricapilla, som är en underart och endemisk i delstaten, längs hela kusten. Flockar i den södra delen av denna underarts utbredningsområde tenderar att vara mindre än de man finner i den norra (söder: max. 8 individer vs norr: max. 30).

Denna skillnad kan möjligen bero på närvaron av stora kokosnötplantager (Coco nucifera), vilka dominerar landskapet längs hela den norra kusten. Gamla eller döda palmer utgör idealiska boplatser för många fågelarter. Hackspettar som strimmig spillkråka (*Dryocopus lineatus*), pampasguldspett (*Colaptes campestris*), och grönbandad guldspett (*C. melanochlorus*) gräver ut bohålor i palmstammarna, som när de övergivits av dessa arter, används av cholibauggla (*Otus choliba*), brasiliansk sparvuggla (*Glaucidium brasilianum*), amerikansk tornfalk (*Falco sparverius*), venezuelaamazon (*Amazona amazonica*), och, viktigast, hotade guldhätteparakiter.

Sedan 1997 har naturvårdsdelen av CETREL, en miljömyndighet i Camaçari, Bahia, haft ansvaret för skötsel och återinplantering fåglar, som beslagtogs från den illegala fågelhandeln. 1997 mottog författaren 10 guldhätteparakiter från IBAMA, miljöskyddsgrenen av den brasilianska regeringen. De vuxna fåglarna hade troligen alla rövats som ungar ur bon i naturen under det att ungfågarna kläckts i fångenskap. Efter en tid i karantän ringmärktes fåglarna och släpptes i CETREL:s reservat, som är en 700 hektars mosaik av "cerrado" (torr, savannskog), "restinga" (buskar och gräs som förekommer på sandiga, sura jordar) och sekundära bestånd av atlantisk regnskog. Mer än 290 fågelarter har registrerats i reservatet, däribland möjliga predatorer av guldhätteparakiter: pilmgrimsfalk (*Falco peregrinus*) och vitstjärtad vråk (*Buteo albicaudatus*).

För att hjälpa till med återanpassningen till naturlig miljö, fördelades plattformar och matare med lokala frukter och fröer i området. Även om flockar i trakten fortfarande besöker matarna, har ringmärkta individer iakttagits så långt som 5 km från utsläppsplatsen. Även om den normalt äter lokalt förekommande fröer, tycks guldhätteparakiten fungera som spridare av dendêpalmens frukter genom att transportera dem i näbben till avlägsna platser, där det köttiga höljet förtärs och de oskadda fröna kastas bort. Även om dendêpalmer (också känd som afrikansk oljepalm) är en exotisk art, utgör deras frukter en viktig resurs för många andra fruktätande arter i nordöstra Brasilien.

För att kunna studera reproduktionsbiologin hos den guldhätteparakiten byggde vi konstgjorda holkar av PVC-rör med en diameter mellan 14 och 20 cm och en längd av 50-70 cm. Holkarna målades utvändigt gröna eller bruna. Ännu så länge har vi inte kunnat bestämma någon preferens för holkar vad gäller storlek eller färg, eftersom alla modeller upprepade gånger har använts av olika fågelflockar. Guldhätteparakiter, som använt de konstgjorda bona har lagt mellan 2 och 4 vita ägg med en medelvikt av 5,6 g (n=9). Skalets vikt utgjorde 6% av äggets totalvikt. Äggen ruvades i omkring 22 dagar, varefter ungarna kläcktes och stannade ungefär 45 dygn i boet innan de var flygfärdiga. När ungarna kläcktes hade de vitt skinn med skär anstrykning och vitt dun. Efter en tid färgades näbb och klor svarta. Allteftersom den återinplanterade populationen växte, kunde vi iakttaga upp till sex flockar, som varierade mellan 5 och 16 fåglar. Dessa flockar bestod av ungar från tidigare häckningssäsonger, som verkar hjälpa till med pågående häckningsförsök. Vid åtskilliga tillfällen har grupper om upp till 10 fåglar gått in i samma holk och detta beteende har oftast observerats vid häckningssäsongens början. Det behövs ytterligare forskning för att bekräfta detta märkliga uppträdande, som om det är riktigt, placerar guldhätteparakiten vid sidan av guldkarakiten (*Guaruba guarouba*), en annan neotropisk parakit, som man tror utövar altruistisk uppfödning av avkomma.

Vi uppskattar, att den nuvarande populationen i CETREL-reservatet uppgår till cirka 60 fåglar. Denna snabba ökning kan bero på att den återinplanterade populationen fortplantar sig två gånger per år, i juli och december. Om det är samma par eller inte som fortplantar sig två gånger under ett bestämt år är fortfarande okänt. Det är troligt att den nuvarande populationen guldhätteparakiter är direkta avkomlingar till återinplanterade fåglar, eftersom infödda guldhätteparakiter knappast hade observerats i området före utsläppet 1997. Allteftersom populationen växer och utvidgar sitt födosökområde, kommer den troligen att uppblandas med andra subpopulationer av guldhätteparakiter och på så sätt öka den genetiska integriteten hos avkomman till återinplanterade fåglar. Utåtriktade utbildningsprogram från CETREL är redan på gång till omgivande samhällen för att försäkra sig om att fåglar som lämnar grundpopulationen inte åter kommer att hamna i burar.

Återinplantering av fångenskapsuppfödda fåglar är fortfarande en ung verksamhet, vars brokiga historia mer tycks bestå av fiaskon än succéer. Fångenskapsuppfödda fåglar anses ha "uppträdandebriter" som försämrar deras möjligheter att överleva i naturen. Även om tiden kommer att avgöra om fåglarna i vårt projekt skall överleva på lång sikt, är det inte desto mindre uppmuntrande att se dessa populationer växa varje år, trots avsaknad av vilda fåglar som "lärare". Kanske kommer speciella papegojinstinkter att spela en större roll för överlevnaden än man tidigare trott. Man kan hoppas att vårt arbete med återhämtning, återinplantering och studium av fortplantningsbiologin hos guldhätteparakiterna kommer att resultera i viktiga verktyg för framtida bevarande av andra papegojarter i världen.

Större soldatara: symbol för bevarandeåtgärder i Costa Rica (Ett flagskepp för Costa Rica?)
Av Olivier Chassot och Guisselle Monge Arias

Under de senaste 8 åren har vi drivit ett mångfacetterat och vetenskapligt baserat bevarandeprojekt, där vi har använt oss av större soldatarar (*Ara ambigua*) som fokus för kampanjen att bevara en unik samling lågländsskog vid Costa Ricas atlantkust. Ekosystemet i de låglänta regnskogarna utmärks av en hög täthet av almendroträd (*Dipteryx panamensis*) och ger soldataran och andra utrotningshotade arter ett habitat eller utbredningsområde. Arorna är beroende av de höga almendroträden som utgör både boträd och primär födokälla. I Costa Rica begränsas för närvarande utbredningsområdet för skogar av almendroträd och därmed även aror, till landets nordöstra hörn, mellan San Juanfloden (som utgör gräns mellan Costa Rica och Nicaragua) och La Selvas biologiska station.

Almendroträ utgör det primära trädslaget i golv, lastbilsflak och har även andra mera speciella användningsområden. Som en konsekvens av detta har trädslaget blivit ovanligare och virkespriserna har ökat dramatiskt. Oturligt nog, består Costa Ricas exemplariska system av skyddade områden, inklusive Tortuguero nationalpark, mest av trässkogar och innehåller mycket lite av de höglänta delar, som almendroträden är i behov av; och inga större soldataror häckar i parken. I avsaknad av officiellt skydd, försvinner den fuktiga lågländska skogen som habitat i Costa Rica. Som en direkt följd av detta, hotas den större soldataran av habitatförlust och är för närvarande internationellt erkänd som en utrotningshotad art.

(Arten förekommer på CITES Bilaga I)

Arans historiska häckningsområde har reducerats i storlek med 90 %, i stort sett som en följd av landets okontrollerade skogsbruk och av att skogen skövlas för att ge plats för boskap och bananodlingar. Aran hotas även av andra anledningar, de säljs som sällskapsdjur (ungar saluförs lokalt för mellan 150-300 US\$), utsätts för tryck på grund av nöjesjakt och fjädrarna är åtråvärda. Artens häckningsområde är nästan uteslutande begränsat till Centralamerikas almendroskogar i Honduras, Nicaragua, Costa Rica, Panama och angränsande områden i Colombia och på en isolerad plats nära Guayaquil, Ecuador. Våra studier med radiosändare har visat att häckpar av dessa aror använder stora "hemområden" som inte överlappar varandra. Efter häckningssäsongen försvinner de både från lågländerna till skogar i högre terräng i Costa Ricas bergsområden i väster och till de torrare skogarna norrut i Nicaragua.

Projektframgångar

Vi har valt ut större soldatarar som "fokusart" för att identifiera och nå ut med de bevarandeprioriteringar som vidtas i regionen. Vårt mål är att etablera en kärna av skyddad naturskog som är förbunden med omgivande ekosystem, vilket behövs för att bibehålla en population av aror. Skydd av arans habitat kommer också att resultera i ett bevarande av ett hållbart bestånd av almendroträd och andra arter, som är unika för området.

Vi har gjort en studie genom att använda telemetri och har utvecklat tekniker för att fånga och förse vuxna aror med radiosändare och sedan övervaka deras rörelser genom det svåra, låglänta regnskogområdet. Vi har en databas över ekologin för häckning och bon (urvalet av boplatser, häckningsframgångar, utbredningsområden, överlappning bland häckande par), överlevnadsgrad hos ungarna under det första levnadsåret, beteende vid födosök inkluderande diet, vilket område som används under icke häckningssäsong och vuxna fåglars överlevnad.

Vi hjälpte till att initiera ett regionalt miljömedvetandeprogram, som byggdes upp runt tanken att det skall finnas en lokalt förankrad stolthet över aran. Detta har ökat medvetandet om situationen för aran och dess utbredningsområde bland skolbarn och allmänhet. En kommission, National Great Green Macaw Commission, bildades under 1996 som ett resultat av våra upptäckter och offentliggjorde, att aran och almendroträdet höll på att utrotas i Costa Rica. Denna organisation är i sin tur uppbyggd runt 13 andra organisationer från såväl regering som andra sammanslutningar med det gemensamma målet att skydda aran och på ett hållbart sätt sköta dess utbredningsområde. En av de saker som kommissionen först åstadkom var en förordning som begränsar uttaget av almendroträd, även om den tillåtna mängden i förordningen är av sådan storlek, att den hårt beskattar beståndet och långsiktigt innebär ett för stort uttag. Vi kämpar nu tillsammans med motsvarigheten till jordbruksministern för att förbjuda avverkning av almendroträd.

Det naturliga utbredningsområdets betydelse

Våra ansträngningar att fokusera uppmärksamheten på detta område har nyligen fått ytterligare en dimension, då det sista återstående område där fåglarna häckar i Costa Rica (uppskattat till att vara mindre än 10 % av den ursprungliga storleken) är beläget i en kritisk punkt av den mellanamerikanska biologiska korridoren. Arans återstående häckningsområde är beläget mellan Nicaraguas Indio-Maíz biologiska reservat och det stora naturvårdskomplexet i Costa Rica som innefattar La Selva, Braulio Carrillos nationalpark, och andra mindre sammanhängande nationalparker såsom Volcán Poás Poás and Juan Castro Blancos nationalparker. På det lokala planet beror den framtida integriteten hos La Selva, en liten (ca 1 500 hektar) biologisk fältstation belägen i lågländet, på hur den biologiskt kan sammanbindas med det mycket större Indio-Maíz reservatet. På regional nivå utgör området en ekologisk länk mellan ekosystemen i hög- och lågländerna för de arter som säsongvis flyttar mellan dessa angivna områden. På kontinental nivå bildar området den sista återstående länken mellan Nicaragua och Costa Rica i den mellanamerikanska biologiska korridoren.

Under 2001, bildades the Executive Committee of the San Juan-La Selva Biological Corridor. Den består av 15 organisationer, däribland, the Tropical Science Center och the Wildlife Conservation Society; och dessa organisationer är nu ansvariga för att genomföra korridoren (246 608 hektar) och den där till hörande Maquenque nationalpark (30 359 ha). Målet för dessa bevarandeåtgärder baseras till stor del på biologiska forskningsresultat från den större soldataran beträffande artens nyttjande av sitt habitat. Storleken och lokaliseringen av den föreslagna Maquenque nationalpark och dess omgivande biologiska korridor är grundade på vetenskapliga data. Korridoren kommer att länka samman viktiga

områden med varandra. Skapandet av en ny nationalpark i Costa Ricas norra del skulle även möjliggöra en diversifiering av den lokala ekonomin och skapa möjligheter i ett område med ekonomisk lågkonjunktur, som för närvarande är beroende av skogsbruk med begränsad potential och jordbruk.

Områdets vackra floder, rika biologiska resurser och småstadsgästfrihet utgör alla tillgångar som kan bidra till en småskalig turism. Maquenque nationalpark skulle även skydda populationen av större soldatar i Nicaragua, som upprätthåller genetiskt utbyte med populationen i Costa Rica.

Vi byggde upp en allians med Fundación del Río, en nicaraguansk NGO (non-governmental organisation) som arbetar i sydöstra Nicaragua, längs San Juan flodens stränder och buffertzonen av Indio-Maíz Biological Reserve. Detta samarbete skapade 2002 en kampanj i samverkan "The Great Green Macaw, Pride of the San Juan River Basin", som inkluderade utbildningsmaterial som foldrar och kalendrar. Tre seminarier och fältstudier organiserades i Indio-Maíz Biological Reserves buffertzonen i Nicaragua. Man nådde miljö- och naturvårdsdepartementet (the Ministry of Environment and Natural Resources (MARENA)), medlemmar i försvarets utposter längs San Juan floden, lokala kommunpolitiker, unga människor, skolor, lokala myndigheter och forskare. En kampanj som uppmanar till att rapportera om aktiva bon för arorna startades i januari 2002.

När så befolkningen i Costa Rica and Nicaragua i ökande grad känner igen sådana karismatiska inhemska arter som den store soldataran, kommer programmet att ge utdelning i form av biologiskt bevarande och ett allt mer ökande åtagande hos den costaricanska befolkningen för att bevara deras exceptionellt rika naturarv.

Konceptet med korridorer och zoner

För att kunna befästa habitat till att bli en effektiv biologisk korridor, föreslog vi en klassificering i tre nivåer av marken, statsägd och privatägd, inom korridorens område: ett skyddat kärnområde (Maquenque nationalpark), en serie centrala områden i korridoren, eller prioriterade marker, vilka skulle kunna utgöra en språngbräda för de arter som är beroende av ganska stora arealer för en fungerande korridor och den grundläggande korridormatrisen, vilken omger kärnan och de centrala områdena. Denna zonindelning är avsedd att skydda alla de inhemska arterna och fullgöra baskorridorfunktioner som att binda samman samtidigt som man maximerar ett anpassat skogsbruk och nyttan av miljötjänster.

Arafestivalen i maj

På grund av detta utmärkta samarbete, bestämde vi oss för att förvandla den årliga småskaliga festivalen till den första bilaterala arafestivalen i Boca San Carlos, på San Juanflodens stränder på gränsen till Nicaragua. Tjugosex organisationer var engagerade. The Great Green Macaw Research and Conservation Project samlade in US\$8,000 med United Nations Development Program (UNDP), Mesoamerican Biological Corridor och privata donatorer för att finansiera detta evenemang.

Detta belopp tillät oss att låta 125 personer från vardera Costa Rica och Nicaragua att resa till evenemanget och erbjuda dem gratis transport, mat och husrum. Trots det regniga vädret och de leriga vägarna kom över 500 personer till begivenheten och de flesta av dem anlände från kringliggande byar. Borgmästaren i San Carlos (Costa Rica) och borgmästaren i El Castillo (Nicaragua) öppnade gemensamt evenemanget och planterade symboliskt ett almendroträd för att visa broderskap. Andra aktiviteter inkluderade en turnering i strandvolleyboll, en teckningstävlan, som tidigare anordnats i lokala skolor, folkdans, hantverksutställning, musikgrupper och teateruppvisning med medverkande "aror och almendroträd" från båda länderna. Den centrala delen av festivalen var den årliga utdelningen av pris till dem som vaktat och skyddat araban, där arton lokala bönder erhöll belöningar.

På grund av uthållighet under åren och en fortsatt kampanj för att öka medvetandet i Costa Rica fokuserad på den större soldataran och bevarandeåtgärder, förklarade den nyvalde miljöministern Carlos Manuel Rodriguez att etableringen av Maquenque nationalpark är ett av landets stor prioriteringar. Han samtyckte till att politiskt stödja vårt initiativ för att nå målen, och det är ett nytt sätt att se det jämfört med ministern Elisabeth Odios förra administration. Vi har nu allt det stöd vi behöver och kommer att använda de närmaste fyra åren till att göra allt som är möjligt för att etablera Maquenque nationalpark med stöd av World Parrot Trust och andra organisationer.

Att flyga eller inte flyga – det är frågan!

Av Steve Martin

Prolog

Det har hänt igen; någon har skickat mig en e-post och frågat hur man lär hans eller hennes papegoja att flyga fritt utomhus. Om jag bara begrep hur de tänker – du förstår vad jag menar. Mitt standardsvar på denna fråga innehåller en kort, professionell uppmaning till försiktighet i form av en biologilektion, som redogör för grunderna i att lära sig förmågan att flyga. Mitt riktiga svar omfattar inte de frågor, som jag verkligen vill ställa; varför i hela världen vill du låta din papegoja flyga utomhus och utsätta den för alla de faror, som en vårdare förmodas skydda en fågel mot? Och har du frågat din fågel, om den vill tvingas ut i detta riskfyllda, stora okända? Fågeln har tillbringat hela sitt liv inomhus, skyddad för faror från vägar, dammar, hundar, elledningar och oräkneliga andra faror, som väntar en naiv papegoja. "Min fågel älskar att vara utomhus" har jag alltför ofta hört i kör från välmenande ägare, som ideligen misstolkar vingslagen

från en halvt panikslagen, vingklippt papegoja, som håller hårt i den hand, vilken greppar fast om dess fötter. ”Han älskar att öva sina vingar när vi går ut. Om jag låter vingarna växa ut, kommer han att uppleva glädjen att flyga.” Denna scen har spelats upp en miljon gånger och kommer olyckligtvis att göra det lika många gånger till.

Inledning

I dessa dagar är ett av de hetaste ämnena på papegojlistserverar, om en papegojägare skall klippa båda vingarna eller inte. En sidan säger ” det är ditt ansvar som papegojägare att klippa vingarna för att skydda fågelns från skada och tillåta den uppleva världen utomhus utan fara för att den flyger bort.” Andra sidan svarar med att ”det är grymt och ett olämpligt straff, det är verkligen vanvård att vingklippa en papegoja. Hur kan du förmena fågelns dess rätt till frihet?” Det förvånar mig, att de två lägren är så långt från varandra. När två sidor har så benhårt motsatta uppfattningar, tror jag, att de bästa svaren ligger någonstans i mitten. Jag tänker därför ta tillfället i akt att dela med mig av mina åsikter och utveckla detta konfliktfyllda ämne.

Att klippa eller inte klippa

Att vingklippa en papegoja eller inte beror på flera omständigheter. Jag tror att den viktigaste bör vara fågelns hälsa. För att kunna göra en korrekt bedömning av värdet av att en papegoja kan flyga, skall man börja med dess historia i naturen. Varför behöver papegojor flyga i naturen? Den viktigaste anledningen till att papegojor flyger i naturen verkar för mig vara att finna och etablera häckningsplatser och revir, finna och skaffa föda, ordna säkra övernattningsplatser samt, mycket viktigt, de flyger för att undgå rovdjur. Jag är säker på, att det finns andra orsaker till att papegojor flyger men dessa är de viktigaste. Några kanske säger, att papegojor flyger därför att de tycker att det är roligt. Det är möjligt att det är sant men låt oss lämna det för tillfället.

Kan vi godta, att de anledningar jag har nämnt ovan är de viktigaste till att papegojor flyger i naturen? Om så är fallet, kan vi även gå med på att dessa inte är betydelsefulla i fångenskap? Papegojor har mat, vatten, säkra nattpinnar och inga rovdjur i sin inomhusmiljö. Så, är det viktigt för sällskapspapegojor att flyga? Några tror att flygning är väsentligt, därför det hjälper till att hålla fåglarna i bättre fysisk form och friska. Jag tror personligen, att det kan vara sant. Emellertid misstänker jag, att om någon forskade på de mest långlivade papegojorna i historien, skulle han finna, att dessa fåglar var vingklippta. Några andra tror, att det är viktigt för papegojor att flyga därför att det är roligt, berikande och lika mycket en del av papegojans natur som det är för människan att gå. Detta kan också vara sant.

Låt oss flyga

Nåväl, låt oss av någon anledning anta att du har beslutat, att du vill att din papegoja skall ha förmågan att flyga. Nästa steg blir att undersöka, om din fågel är kapabel att flyga eller inte. Det faktum, att den har flygfjädrar innebär nödvändigtvis inte att den kommer att bli en skicklig flygare. Många papegojägare har låtit vingarna växa ut på sina sällskapspapegojor endast för att bli besvikna, när fåglarna inte utövar sin nya flygförmåga. Liksom de flesta andra fåglar utvecklar papegojor sin flygskicklighet under de första månaderna av livet. Naturen förser den unga papegojan med motivation att kasta sig ut ur bohålan och pröva sina vingar för första gången. På samma sätt som när ett barn lär sig att cykla, begår en ung papegoja mängder av misstag, när den utvecklar de färdigheter och den koordination, som behövs för att bli en luftens herre. En sällskapspapegoja, som fått sina vingar klippta innan den lärt sig att flyga, kommer att gå miste om denna mycket viktiga period av sitt liv och kommer möjligen aldrig att utveckla en god flygförmåga. När ägaren låter fågelns vingar växa ut, kommer fågelns första försök att flyga att likna det när man sätter en person på en cykel för första gången i livet och låter honom snabbt fara utför en brant backe.

Teknikerna

Under de gångna 26 åren har jag låtit många papegojor flyga utomhus i samband med de förställningar vi anordnar. Den träning, som jag ger dessa fåglar, innan de överhuvud flyger utomhus, är mer komplicerad än de flesta tror. Vi föder upp våra fåglar i grupper eller par i stora burar, där de kan flyga från pinne till pinne (vanligtvis omkring cirka 2,5 m från varandra). Vi har även stora voljärer (drygt 15 meter långa), i vilka vi har två eller tre träningstillfällen per dag, varje dag. Det tar omkring två månader av intensiv träning, innan jag känner mig tillräckligt säker att låta en fågel flyga utomhus. Plus att jag har en fantastisk stab av professionella djurtränare, som spelar en viktig roll, när det gäller att öva dessa fåglar. De har utomordentligt användbara kunskaper i träningstekniker för ”Operant Conditioning” (en variant av beteendeträning där förstärkningen är beroende av motprestation, övs. anm.) och positiv förstärkning, och de har utvecklat en förståelse och känslighet, som absolut inte behövs vid arbete med vingklippta papegojor. Ytterligare en sak att ta i beaktande är, att det jag har nämnt här bara utgör en bråkdel av vår träningsprocess. Det finns många flera, mycket viktiga moment och ytterligare många steg att ta för att tillförsäkra våra fåglar säkerhet. Jag tror att om man inte gör detta, skulle man utsätta dem för fara.

Den mänskliga faktorn

Mitt arbete innebär inte endast att träna friflygande fåglar, utan även att utbilda människor. Jag har undervisat mer än 500 professionella fågeltränare i konsten att låta många arter flyga fritt. Jag har också hållit otaliga seminarier och föredrag för ägare av sällskapspapegojer. Dessa erfarenheter har lärt mig, att den viktigaste faktorn för friflygande (eller t.o.m. för att äga) papegojer är människor. Den mänskliga faktorn överväger ofta djurfaktorn, när jag tänker på friflygande fåglar. Alla människor har inte skapats lika. Några har fallenhet för att förstå fåglar; har en inlevelse som låter dem förstå vad som rör sig i huvudet på en fågel. Andra är så långt borta från den mest grundläggande förståelsen av vad som får en fågel att fungera, att de enligt min uppfattning inte skulle tillåtas att ha fåglar. De är ofta sådana personer, som skaffar en fågel av enbart egoistiska skäl. En kille ville, att jag skulle träna hans fågel att göra konst, så att "han kunde raggas upp fler brudar på badstranden". Tyvärr kan vem som helst äga en papegoja. Att äga en papegoja är som att köra bil ... alla kan göra det. Men att ha en friflygande papegoja utomhus är som att köra bil i Daytona 500. Det skulle vara förbehållet endast de mest erfarna och begåvade, som har rätt slags utrustning. När det gäller friflygande papegojer utomhus, måste utrustningen börja med verkligt användbara kunskaper i beteendetekniker, vilka är grundade på positiv förstärkning, och på att fågeln är en säker och skicklig flygare.

Jag avråder gärna från att låta fåglar flyga fritt utomhus. Att låta papegojer flyga fritt inomhus är något jag överlåter till den enskilde papegojägaren att avgöra. Jag vill emellertid bjuda på följande tankegångar. Många papegojer njuter av möjligheten att kunna använda sin naturliga flygförmåga. Dessa fåglar är de, som har god flygförmåga och självförtroende, är de som kan svänga runt hörn, som kan ändra riktning under flykt, och göra kontrollerade landningar varje gång. Dessa flygsäkra fåglar löper mindre risk att råka ut för skador än andra med sämre flygskicklighet, men de är inte immuna mot olyckor. Även de bästa flygarna har drunknat i vattentoaletter, kolliderat med fönsterrutor, skadats när de landat på heta spisar, flugit ut genom öppna dörrar eller bort från ägarens axel, när denne glömt att de var med honom/henne. Listan över dödliga eventualiteter är troligen lika lång, eller längre, för vingklippta fåglar. Exempelvis råkar varje år åtskilliga vingklippta papegojer ut för att deras vårdare trampar på dem, något som sällan händer en papegoja med god flygförmåga. Det har t.o.m. hänt att vingklippta papegojer flugit bort, när de tagits med utomhus. Att klippa vingarna på en papegoja är ingen garanti för att den inte kan flyga. Dessutom är en vingklippt papegoja utomhus fortfarande oskyddad mot olyckor med bilar, hundar, kattor, vattensamlingar etc.

Sammanfattning

Diskussionen om man skall klippa eller inte klippa vingarna på en papegoja kommer troligen att fortsätta så länge som människan har papegojer som sällskapsdjur. Båda sidor har välgrundade argument. Min förhoppning är, att man kommer att ta hänsyn till fåglarnas hälsa och välfärd, plus egen förmåga och levnadsförhållanden, när man fattar detta verkligt viktiga beslut.

Genom mina böcker, videofilmer och föredrag kommer jag att fortsätta att varna människor för farorna för friflygande papegojer och undvika att uppmuntra någon att låta en papegoja flyga fritt utomhus. Detta är för mig det enda etiska ställningstagande jag kan göra. Att i en bok, föredrag eller video ta upp friflygning skulle vara det samma som att lära ut fritt fall från flygplan utan att göra en personlig uppföljning. Jag skulle vara tvungen att anta, att den som läser boken skulle förstå så mycket, att han klarade sig. Om något skulle gå fel, vore jag medansvarig.

Jag tror, att flertalet papegojägare är ansvarskännande människor, som endast vill göra det som är bäst för deras fåglar. Detta betyder ibland att låta fågeln kunna flyga och stundom innebär det att vingklippa den. Om bara fåglarna kunde tala om vad de vill ....

En mans vision av fonden World Parrot Trust

Mike Reynolds, grundaren av World Parrot Trust, drog sig tillbaka från arbetet som Director, under början av år 2001. Han är fortfarande mycket involverad i fonden och de beslut som tas men han har nu lite tid över för reflektion över vad som har uppnåtts. Rosemary Low ställde en del frågor till honom.

Du grundade World Parrot Trust ungefär 16 år efter att ha grundat Paradise Park. Var detta en idé som gradvis tillkom i tankarna eller uppstod det som en plötslig inspiration eller som ett svar på en speciell situation?

Vi startade Paradise Park under 1973, och vi fann ganska snabbt att papegojer tilldrog sig ett speciellt intresse både från oss och från våra besökare. Som så många andra personer, så utökade vi vår samling, och sökte efter de ovanligare arterna. Vi var väldigt lyckosamma i det att vi fick ett par St Vincentamasoner skickade till oss från regeringen på St Vincent, och ett år senare besökte jag och min fru Audrey ön och såg fåglarna i frihet. Detta var som en uppenbarelse, och synen och ljudet av dem när de uppvaktade varandra i skogen har jag kvar i mina tankar då som nu.

Tidigt under 1980-talet föreslog jag för några vänner att en fond som skulle verka för papegojorna vore en bra idé, men jag fick lite stöd för detta. Slutligen under 1988 frågade jag den internationellt erkände veterinären Andrew Greenwood om han skulle vara intresserad, och även Paradise Parks curator David Woolcock tillfrågades. De ställde upp, och World Parrot Trust grundades i januari 1989 och registrerades hos Charity Commission.

Jag hade imponerats av det utmärkta arbete som utförts av International Crane Foundation och World Pheasant Association, men jag fann ganska snart att starta en fond för papegojor var sannolikt en mer komplex uppgift. Orsaken var enkel: pengar. Tranor och fasaner är underbara varelser (vi håller och föder upp många arter vid Paradise Park) men de hålls vanligen av zoologiska parker och av ett mycket litet antal privatpersoner, och har inte så stort ekonomiskt värde. Dessutom, så hålls de ej som sällskapsdjur i människors bostäder. Papegojorna har ett avsevärt kommersiellt värde, och de har under generationer hållits som sällskapsdjur över hela världen; vi uppskattar att det nu finns 50 miljoner papegojor i fångenskap.

Detta är möjligen ett större antal än det antal papegojor som finns kvar i det fria

En stor kommersiell affärsverksamhet har byggts upp runt papegojor, med en uppskattad kostnad om 5 miljarder amerikanska dollar som spenderas på fåglar, burar, voljärer, mat, publikationer, reklam, transporter, utställningar, anställningar, veterinärkostnader etc. Denna exploatering är unik, och i stort är papegojornas välbefinnande knappt beaktat i den kommersiella papegojvärlden. Under de 33 år sedan jag blev förtrollad av papegojor har jag funnit att den sanne hobbyodlaren, som håller sina fåglar i ett begränsat antal voljärer och som föder upp några ungar och säljer kanske dem för att få pengar till omkostnaderna, har blivit en raritet. I stället har det skapats ett antal papegojfabriker runt om i den utvecklade delen av världen, där par hålls i mörka, små utrymmen och förmås att producera så många ungar som möjligt, som alla handmatas, vingklippas och skickas till marknader för att säljas till okunniga människor som söker efter en ”talande detalj” till deras hem. Du må tro att jag hatar denna överkommersialisering och brist på omvårdnad och omsorg för individuella fåglar.

Å andra sidan, så har jag träffat och beundrat ett stort antal ägare av sällskapsfåglar. Människor som har hängett sig själva åt att lära sig hur de bäst kan hålla sina fåglar, och de sparar inga besvär eller kostnader för att ge fåglarna de bästa levnadsförhållandena.

När du grundade fonden, hur tänkte du dig medlemskapet - övervägande delen ägare av sällskapsfåglar eller personer intresserade av bevarandeåtgärder – eller vilken kategori?

Det finns ett ganska stort antal olika kategorier av personer som är intresserade av papegojor: forskare, ägare av sällskapsfåglar, hobbyuppfödare, kommersiella fågeluppfödare, zoologiska parker, veterinärer, ägare av företag som sysslar med papegojrelaterad verksamhet, bokförlag. I många av dessa kategorier finner man personer som är intresserade av bevarandeåtgärder – personer som är bekymrade över människans missbruk av vår planet, och dessa personer söker att bevara naturen och de försöker förhindra överexploatering av våra naturresurser. Man finner även personer som helt enkelt älskar papegojor, som kan göra vad som helst för de fåglar som de äger och även förstå hur viktigt det är att vara medveten om intelligensen och känsligheten hos dessa fåglar.

Jag trodde ursprungligen att alla hållare av papegojor skulle vilja gå med i fonden och hjälpa oss i våra fastställda mål: ”överlevnaden hos de vilda papegojorna, och välfärden för de fångenskapshållna papegojorna överallt”. Ett fåtal gick med, tillsammans med representanter från alla de ovan listade kategorierna, men efterhand framstod det klart att kommersiella fågeluppfödare inte var intresserade i våra mål. Våra medlemmar består nu i stort av de som BRYR sig om överlevnaden av vilda fåglar, och de som BRYR sig om välbefinnandet av individuella sällskapsfåglar och har inlevelsen och generositeten att utsträcka sin omtanke till att omfatta alla papegojor i världen.

Jag tycker att det var ett modigt initiativ för att vid den tiden så sågs de från sfären av fågelhållare eller zoologiska parker med viss misstänksamhet av personer engagerade i bevarandeåtgärder eller etablerade organisationer som BirdLife (sedan ICBP). Hur kom det sig att fonden lyckades vinna respekten hos de större bevarandeorganisationerna?

Andrew, David och jag besökte organisationer som ICBP och RSPB och förklarade våra intentioner. Vi möttes med ett visst mått av skepticism, men efter hand var det möjligt för oss att ge finansiellt stöd till en ICBP expedition som skulle söka efter Spix ara i Brasilien, och hjälpa RSPB genom att lära en del av deras personal hur man fångar och hanterar fåglar i voljärer. Dessa två och andra organisationer kom att förstå att vi hade goda intentioner och att vi var genuina och att vi med stöd från Paradise Park kunde utföra arbete som gagnade papegojor. Det var ett stort steg framåt när Utrikesdepartementet bidrog med medel till vårt arbete på St Vincent och i Paraguay.

Med den vetskap du har i dag, skulle du ha gjort något annorlunda, när du började det ambitiösa arbetet med att starta upp fonden.

Nej, vi hade egentligen inga andra möjligheter. Hela verksamheten startade med små medel, och under flera år var våra medel mycket begränsade. Audrey och jag startade fonden med en donation på £11000, och andra medel och donationer kom in väldigt sakta. Som du vet, Rosemary, började vi att ge ut ”PsittaScene” i början av 1989. Detta var ett stort och bra beslut, vilket möjliggjorde för oss, med dig som redaktör, att nå ut till, (bildligt talat) papegojornas värld

Vilket är, enligt din uppfattning, de viktigaste saker som fonden åstadkommit under de 13 år som den existerat? Dessa var publicerade i ”PsittaScene” augusti 2002 där elva aspekter var belysta ur vår trettonåriga historia. Jag skulle dock vilja lyfta fram fyra viktiga saker: först serien om fyra bussar ”Parrot Buses” som vi skapade i England och skickade med utbildningsändamål till St. Vincent, St. Lucia, Dominikanska Republiken och Paraguay; för det; andra vårt tolvåriga

och fortsatta support för bevarandet, utfört av dr. Carl Jones och hans manskap, av mauritiusparakiten på Mauritius, från 8 till över 120 fåglar i det fria; för det tredje, vårt envisa bidrag till och arbetet med IUCN/WPT 'Parrot Action Plan 1999-2004; och slutligen, att vi utsåg dr. Jamie Gilardi som vår nye Director under 2000. Detta nya ledarskap som tillgodoses genom en välkvalificerad papegoj biolog och medförfattare till Parrot Action Plan innebär att World Parrot Trust till slut har en riktig forskare som chef, i stället för en välmenande fågelhållare (jag)

Vilka delar av ditt arbete inom fonden har gett dig mest tillfredsställelse?

Först, utvecklandet av vårt internationella nätverk av anslutna fonder och grupper. Det känns underbart att veta att det arbetas med våra mål i så många länder (se listan på sid. 19 i "PsittaScene"). För det andra, det stöd som vi erhållit från så många framstående individer. Detta inkluderar vår vetenskapliga kommitté, grundare, representanter i olika länder, medlemmar i kommittén, donatorer och vänner över hela världen. För det tredje, prestationen av att, utan uppehåll, ha publicerat 53 kvartalsnummer av "PsittaScene"

Finns det något speciellt projekt som har gett dig en särskild tillfredsställelse?

Det måste vara programmet med mauritiusparakiten på Mauritius. Såvitt jag vet, så finns det inget annat bevarandeprojekt för papegojor som har uppnått en sådan klar och berömvärd framgång.

Ditt arbete inom fonden har tagit dig till ett antal olika länder. Vilket land har du uppskattat mest?

Jag har haft förmånen att resa till Karibien, Paraguay, Brasilien, Australien och Mauritius, och jag har sett World Parrot Trust projekt i varje land. Jag kan nämna att jag personligen har betalat för alla utlägg för resorna utom när jag har erhållit fria resor från British Airways Assisting Conservation. Jag har uppskattat varje land, men har skrämts av förlusterna av habitat i Brasilien och Paraguay, och för den delen i varje annat land också.

Hur ser du framför dig fondens arbete, om låt oss säga 20 år?

Jag skulle vilja se fonden arbeta med globalt stöd för att bevara papegojpopulationer och habitat, skickligt styrd av enastående forskare som arbetar med bevarande, entusiastiskt hjälpt av en million personer med omsorg om papegojor, och med bidrag till en sådan ökad omfattning att fonden har en chans att faktiskt rädda papegojarter från utrotning.

Vad är det med papegojor, som har fått dig att ägna en stor del av ditt liv åt dem – på ett väldigt intensivt sätt?

Jag tror att jag reagerar som så många andra, man blir fascinerad av deras skönhet och intelligens. Och förutom det, de verkar begära vår hjälp med att hantera de många angrepp och orättfärdiga saker som de lider av.

Har du någon favoritart bland papegojor? Varför det?

Jag har tre: hyacintara (*Anodorhynchus hyacinthinus*), guldparakit (*Guaruba guarouba*) och inkakadua (*Cacatua leadbeateri*). Orsaken? De tillhör de arter som jag som nystartad fågelhållare längtade efter att hålla och som jag sedan dess har lyckats med att föda upp.

Har du något budskap som du skulle vilja förmedla till individuella medlemmar beträffande vad de kan bidra med för att säkra en framtid för papegojorna?

Snälla ni, bidra med all hjälp till World Parrot Trust. Ni kan inte i hela världen hitta en mer engagerad och uppriktig grupp människor än fondens grundare, personal och medhjälpare. Vår största framgång har sitt ursprung i flera testamenten som tillställts fonden, vilket har gjort det möjligt att anställa duktiga människor för att utföra vårt värdefulla arbete. Var snälla och överväg att testamentera pengar till fonden – det är utan tvekan det bästa sättet att säga ett bestående "tack" till papegojorna som har givit er sådan glädje.

Handeln med vildfångade papegojor: Stoppa den!

Artikel och foton av Rosemary Low

I Europa är vi ännu inte tillräckligt civiliserade eller nog bekymrade för att följa USAs goda exempel från 1993, när "the Wild Bird Conservation Act" upphöjdes till lag. Den förhindrar import av alla vildfångade papegojor utom i några sällsynta fall. Jag ger mitt starka stöd till denna lag och behovet av att motsvarande lagstiftning sker i Europa och annorstädes. I Storbritannien råder för närvarande en dubbelmoral. Det är under de flesta omständigheter förbjudet att fånga våra inhemska fåglar, att ta deras ägg eller till och med att störa dem vid boet. Likväl inför vi lagligt tusentals vildfångade fåglar från andra länder. World Parrot Trust för en kampanj för ett förbud mot import till den Europeiska Unionen av vildfångade fåglar. En namnlista har skrivits under av mer än 16 000 enskilda personer i 83 länder., Om du inte redan har gjort det, ber vi dig skriva på denna och övertala åtminstone tre andra personer att göra detsamma.

Handeln med vildfångade fåglar är grym, slösaktig och onödig. De skäl för en fortsatt handel, som man ofta hör i Europa, är alla ogiltiga och grundade på missuppfattningar. De inbegriper följande:

"Friskt blod" är nödvändigt: falskt

Många uppfödare anger att "friskt blod" är nödvändigt för att bevara de mera sällsynta arterna inom fågelhållningen. Jag hävdar, att historien visar att enorma mängder av vissa arter inte har medfört i att de etablerats, helt enkelt därför att de inte är "kommersiellt gångbara". Ett exempel på detta är eldvingeparakiten (*Brotogeris pyrrhopterus*) från västra Ecuador

och den allra nordligaste delen av Peru. Den exploaterades kraftigt under 1980-talet, före vilket den var rikligt förekommande i naturen inom sitt begränsade utbredningsområde. Från 1983 till 1988 exporterades minst 60 000 fåglar. De flesta hade tagits ur sina bon och handmatats. De blev mycket populära som sällskapsdjur i USA. Trots att de exporterades i tiotusentals, är fågelns nu sällsynt inom fågelhållningen med förmodligen färre än tio uppfödare i USA. Jag gjorde förra året omfattande förfrågningar och annonserade i flera fågelhobbytidningar i UK men var inte i stånd att lokalisera en enda fågel. Om man trots en export av 60 000 fåglar under en femårsperiod inte kan etablera en art, är skälet att vildfångade papegojor skulle fortsätta att förse oss med obesläktade fåglar inte särskilt övertygande. Hela populationen av eldvingeparakiter, som nu klassas som hotad, beräknas endast bestå av omkring 15 000 fåglar. – inte mer än en fjärdedel av det antal, som exporterades under en femårsperiod. I detta fall har handeln fått en bestående inverkan på antalet och på grund av skogsskövling finns numera ingen möjlighet till återhämtning.

Fångst försörjer lokala samhällen: falskt

Ett antal köpare av vildfångade papegojor utger sig för att tro, att de bidrar till att ekonomiskt stödja lokala samhällen. I verkligheten är det så, att papegojfångst ger mycket lite pengar till fångstmännen eller andra i ursprungslandet, vilka behöver inkomsten. Katherine Renton håller på med en studie av Finschs amason (*Amazona finschi*) i Mexiko, där handeln med inhemska amasonpapegojor är i hög grad skadlig. Se hennes artikel på sidan 14 i detta nummer, där hon vederlägger myten, att det är de fattiga, som drar nytta av papegojfångst. Största delen av vinsten från handeln med papegojor går till de redan rika mellanhänderna i importländerna.

Uppfödning bidrar till bevarande: falskt

Ett antal uppfödare hävdar, att genom att föda upp de mera sällsynta papegojorna, som fortfarande importeras, ofta olagligt, från naturen, bidrar de till att bevara dem. I Storbritannien hände det olyckliga fallet med uppfödaren, som fick tag i en vildfångad Lears ara (*Anodorhynchus leari*), och vilket slutade med ett fängelsestraff. Han hävdade, att hans enda avsikt var att bevara arten. En fågeltidning, som utkommer varje vecka, mottog åtskilliga brev till stöd för honom, läsarna hade uppfattningen att domen var sträng och obefogad. Man var uppenbarligen ur stånd att begripa att hans åtgärd och åtgärder vilka utförs av andra som köper sådana fåglar, är orsaken till att arten är kritiskt hotade.

En huvudanledning till att privata uppfödare inte kan delta i uppfödningprogram för hotade arter är risken för sjukdomar. Under de senaste decennierna har virussjukdomar haft en mycket allvarlig påverkan på papegojsamlingar runt om i världen. Dessa sjukdomar är resultatet av massexport av vildfångade papegojor, där fåglarna har hållits under ohygieniska och överfulla förhållanden. Vilda papegojor kan ha levt med dessa virus i evigheter men i tider av stress visar de sig. Det är också så, att när fåglar från olika kontinenter vistas i samma lokaler, råkar de ut för virus, mot vilka de inte har någon motståndskraft med döden som följd. Jag hänvisar till utbrott av circovirus (psittascene beak and feather disease (PBFD)), körtelmagsdilatation (proventricular dilatation disease), Pachecos sjukdom och andra. Flera av dem dyker upp i uppfödarnas voljärer och det spelar ingen roll hur goda förhållandena än är. Den höga sjukdomsfrekvensen i samlingar med olika papegojor, betyder att utsläpp av fångenskapsuppfödda fåglar innebär en oacceptabel risk för den vilda för populationen. Det är därför som uppfödning- och utsläppsprogram måste utföras på plats, såsom de för mauritiusparakiten (*Psittacula eques*) på Mauritius och Puerto Ricoamazonen (*Amazona vittata*) i Puerto Rico.

Dylika uppfödare kan också hävda, att det är viktigt att ha fåglar av de mer sällsynta arterna i fångenskap för att kunna utföra en återinplantering i naturen, när en art blivit utrotad. Det faktum, att handmatade fåglar vanligen är dåliga kandidater för utsättning är en annan anledning till att privata uppfödare troligen inte kommer att kunna delta i bevarandet av hotade papegojor. Fastän många föds upp i fångenskap, är de flesta inte föräldrauppmatade, eftersom det handlar om att maximera produktionen (och inkomsterna).

Par kan häcka igen: falskt

Några som är för fortsatt handel hävdar, att om ungarna till ett par avlägsnas från boet, kommer paret att häcka igen. Data insamlade mellan 1979 och 1999 av forskare, som utfört studier i ekologi och beteende hos neotropiska papegojor, visade att den generella tjuvjakten uppgick till 30% (Wright and Toft, 2001). Om ett bo blev förstört, var ny häckning samma år av par (olika arter) utomordentligt sällsynt: Endast 1% av paren häckade på nytt.

Andra orsaker till att kriminalisera handeln med vildfångade papegojor är som följer:

Grymhet

Fångstmetoderna är inhumana. De som tvivlar borde se World Parrot Trusts video *Where the wild Greys are* (Där de vilda gråpapegojorna finns. Övs. anm.). Den visar den skrämmande behandlingen och hårdhänta hanteringen av gråpapegojor, däribland många vuxna fåglar, som fångas i bon i Kongo,. Detta är den värsta och mest slösaktiga sortens handel, därför att många vuxna papegojor kommer att dö av stress efter att ha utstått dagar eller veckor eller månader av intensiv rädsla. Det bör inte vara tillåtet att fånga vuxna fåglar därför att:

- a) många av dem kan aldrig anpassa sig till ett liv i fångenskap. De är inga lämpliga sällskapsdjur och blir snart oönskade.
- b) populationen av häckande fåglar decimeras och
- c) fångst berövar ett antal parade fåglar deras partners och medför troligen att ungar svälter ihjäl i bona.

Handeln med ungar, som tagits från bon är lika grym. En handlare i Argentinska Chaco uppgav att det genomsnittliga antalet unga blåpannade amasoner (*Amazona aestiva*), som passerade hans händer under ett år, uppgick till 7 000 och att han 1973 matade 13 500 ungar. Så många som 300 ungar kunde matas under en enda timma. En skändlig film, som flera gånger gått i tv, visar hur ungar av denna art matas och övermatas. De som fick för mycket mat dog troligen omedelbart och slängdes åt sidan.

Fångst gör slut på bestånd

Enbart handel eller handel i förening med att livsmiljön förstörs (som är fallet med Spix ara (*Cyanopsitta spixii*)) kan ha och har resulterat i utrotning. Ett antal förr vanliga papegojarter, välbekanta för oss alla, har drabbats av katastrofala nedgångar på grund av fångst. I Venezuela är till exempel den gulpannade amasonen den mest omtyckta av alla papegojor på grund av sina språkliga färdigheter. Desenne och Strahl (1999) trodde, att den skulle kunna ”uppnå hotad ställning i Venezuela på grund av de kolossala antal av denna art ,som fångas för den nationella och internationella handeln”.

Den mindre gultofskakduan (*Cacatua sulphurea sulphurea*) är en av de kritiskt hotade arterna i världen – detta enbart beroende på för stora fångster för handeln med sällskapsdjur. Antalet fångade fåglar är ofantligt. En studie, som gjordes under det sena 1990-talet av den internationella handeln med papegojor registrerade av CITES, fann att 1,2 miljoner papegojor hade exporterats mellan 1991 och 1996, majoriteten av dessa kom från den neotropiska regionen (Syd- och Mellanamerika inklusive Mexiko. Övs.anm.). Dessa siffror tros vara en grov underskattning av det verkliga antalet fåglar som tagits från naturen, eftersom de utesluter dödligheten före export, vilken har beräknats uppgå till 60% av alla fåglar som fångats eller tagits ur sina bon.

Internationella handelssiffror redovisar inte den omfattande illegala internationella handeln och den lika allvarliga inhemska kommersen. När dessa faktorer har tagits med i beräkningen, uppskattas antalet ungar tagna från naturen i den neotropiska regionen till mellan 400 000 och 800 000 per år från 1982 till 1986.

Förstör boplatser

I många områden trycker brist på boplatser ner populationerna, ofta som ett resultat av selektiv fällning av stora träd. Men forskare i Argentinska Chaco, som där studerade följderna handeln med blåpannade amasoner, uppskattade att mellan 1981 och 1989 skadades eller förstördes ungefär 100 000 av deras boträd av tjuvjägare, när de stal ungar ur bona (Bucher et al, 1992).

CITES

The Convention on Trade in Endangered Species (CITES) har haft viss inverkan – men inte tillräcklig – när det gäller att kontrollera exporten. Det är det enda internationella fördrag, som har tillkommit för att skydda hotade arter från orimlig handel. Beroende på den grad av hot, som handeln med vildfångade fåglar skulle utsätta en art för, kan den registreras i tre bilagor. På Bilaga I finns de utrotningshotade arterna, för vilka handel skulle få katastrofala följder. På Bilaga II är de arter, som skulle kunna hotas, om export inte blev effektivt reglerad. Handel med dessa arter är tillåten, om den är uthållig och fåglarna anskaffats lagligt. På Bilaga II finns avkomman – men inte första generationens – från arter på Bilaga I. Fördraget undertecknades 1973. Den 6 juni 1981 infördes nästan alla medlemmar av papegojfamiljen – med undantag av dem på Bilaga I – på Bilaga II. 136 länder är undertecknare av CITES. Tyvärr har några länder, som handlar med enorma mängder vildfångade papegojor, inte gjort detta. Man fortsätter att fånga och exportera papegojor på Bilaga II, fastän ingen forskning gjorts på flertalet arter och det inte är känt, om handeln är uthållig. Årliga kvoter, som de som fastställts av regeringarna i Guyana och Argentina, har av allt att döma inte grundats på forskning och kan ha varit, eller är alltför, över uthålliga nivåer.

Exportländer

Under de senaste decennierna har det skett förändringar i de huvudländer, som exporterar neotropiska papegojor. Brasilien förbjöd 1967 export av dess fauna, Costa Rica och Venezuela gjorde sammalunda 1970 och Colombia 1973. Under det tidiga 1970-talet var huvudexportörerna Mexiko, Colombia, Peru och Paraguay. I början av 80-talet hade Belize, Ecuador, Mexiko och Colombia upphört att exportera vildfångade fåglar och huvudexportörerna var Argentina, Bolivia, Guyana, Honduras och Peru. 1984 förbjöd Bolivia utförsel av vilda djur och Argentina var under flera år den största enskilda exportören av neotropiska papegojor. Guatemala förbjöd export 1986 och Honduras 1990. Under 1990-talet kom de flesta papegojorna, som exporterades till Europa, från Guyana och Nicaragua. Man skall lägga märke till, att flertalet av dessa länder behöll en stor inhemska handel av vildfångade papegojor och att illegal utförsel och smuggling av

åtskilliga arter fortsatte som förut. Många papegojor passerar gränserna olagligt. Lägg märke till, att två mexikanska arter finns på upptagna på listan. En av dem är Finschs amason (*Amazona finschi*) som är föremål för ett bevarandeprogram. Detta har starkt ifrågasatts av miljövardare.

Arter med hög dödlighet

Några arter exporteras trots det faktum att överlevnaden är nästan noll. Det är välkänt, att den långstjärtade parakiten (*Psittacula longicauda*) i fångenskap sällan överlever mer än som mest några få månader. Lyckade uppfödningar har varit få och har aldrig pågått under en längre tid. År 2000 exporterades 648 från Malaysia. Det är osannolikt att några är vid liv i dag. Många överlever inte ens resan, delvis beroende på att de är dåligt förpackade för att spara transportkostnader.

En annan art från Malaysia med ytterst lågt överlevnadstal är den lilla dvärgädelpapegojan (*Psittinus cyanurus*). Den är klassad som nästan hotad (nästan kvalificerad som sårbar, vilket betyder att den löper stor risk att utrotas inom en inte alltför avlägsen framtid).

Överlevnaden är låg även hos blåkronan (*Loriculus galgulus*), som exporteras från Malaysia, även om ett litet antal fåglar föds upp i fångenskap. Exporthandeln är utan tvivel helt inriktad på att tjäna pengar med absolut ingen hänsyn tagen till de fåglar som berörs. Samtidigt som detta inte torde förvåna någon, borde handel med arter med en mycket hög dödlighet kriminaliseras. Tyvärr lär det troligen dröja många år (om ens någonsin) innan etik kommer att spela någon roll inom exporthandeln.

Handel i Indonesien

I juli i år publicerade den indonesiska organisationen KSBK (Animal Conservation for Life) en rapport över handeln med papegojor i Indonesien. I provinsen Maluku fångas till exempel 15 000 papegojor årligen. Det finns inga antalsbegränsningar för några av de arter (såsom Vittofskakaduan (*Cacatua alba*)) som kan tas. Till och med när det gäller arter utan exportkvoter, utfärdar den lokala miljöenheten (SBKSDA) åtskilliga fångstillstånd. Fåglarna sänds till Jakarta och Bali. På Java säljs många av dessa papegojor på marknader. Den indonesiska nationalarmén (TNI) är inblandad i denna handel. Soldater som återvänder från tjänstgöring för med sig tillbaka hundratals papegojor ombord på krigsfartyg. Bland arterna ingår gulmantellori (*Lorius garrulus*), kapucinlori (*Eos squamata*) och vittofskakaduar.

Från januari till mars 2002 utförde KSBK med stöd av RSPCA (Royal Society for the Protection against Cruelty to Animals, en engelsk djurskyddsorganisation. Övs. anm.) en undersökning av handeln med papegojor på fem marknader på Java. Den mest sålda var svarthättelori (*Lorius lory*). Andra loriuslorier, eoslorier electus (*Electus roratus*), grönvingad kungsparakit (*Alisterus chloropterus*) och tanygnatuspapegojor (stornäbbspapegojor. Övs. anm.) var föremål för omfattande handel. Handlare på Java och Bali skickar fåglar till Pakistan, Qatar, Taiwan, Italien och Spanien. De flesta av dessa fåglar har felaktigt rapporterats som fångenskapsuppfödda. Av de arter som är föremål för fångst är 47% ”skyddade” genom lag. Handeln har resulterat i lokal utrotning av den mindre gultofskakduan och moluckkakduan (*Cacatua moluccensis*), diademlorin (*Eos histrio*), ärkelorin (*Lorius doomicella*) samt gulmantellorin (*Lorius garrulus*).

Vår medlem Stewart Metz, M.D., har skapat en Stop Smuggling of Inonesian BirdsPetition avsedd för Indonesiens president, Megawati Soekarno Putri. Jag uppmanar alla att skriva på denna lista, som också finns på nätet:

www.PetitionOnline.com/cockatoo/petition.html

Att the Wild Bird Conservation Act (WBAC) har haft effekten att minska stölder ur bon i Sydamerika har visat sig vara fallet för tio arter, för vilka det varit möjligt att göra en direkt jämförelse: stöldfrekvensen var 48% innan den antogs 1992 och 20% efter det att den blivit lag. Forskning har klargjort, att efter det att USA 1993 förbjöd import av vildfångade papegojor, har exporten av ett antal papegojarter från den neotropiska regionen verkligen gått ner. Den skulle minska ytterligare, om den Europeiska Unionen (EU) följde efter. EU svarade för mer än 75% av alla lagligt importerade papegojor under de tre närmast följande åren efter det att WBCA trätt i kraft.

Det finns emellertid fortfarande många länder, särskilt i Fjärran Östern, som importerar stora mängder vildfångade papegojor. Med tiden verkar det troligt, att flertalet länder inte kommer att tillåta import av vildfångade papegojor. Men när detta inträffar, kommer många arter att ha minskat så mycket att någon exporthandel inte kommer att vara genomförbar. Den har redan medfört oåterkallelig skada på många papegojopopulationer och orsakat omätligt lidande för miljoner papegojor.

Nämnda referenser

Bucher, E.H., C.S. Toledo, S. Miglietta et al, 1992, Status and management of the Blue-fronted Amazon Parrot in Argentina, *PsittaScene*, 4 (2): 3-6.

Desenne, P., and S.D. Strahl, 1991, Trade and the conservation status of the family Psittacidae in Venezuela, *Bird Conservation International*, 1 (2): 163-169.

Wright, T., and C.A. Toft, 2001, Nest poaching for trade, *Psittascene*, 13 (3): 6.

Erkännande

Mitt tack till John Caldwell, WCMC, Cambridge för att ha givit mig handelssiffrorna.

Meddelande till tidskriftsredaktörer

Var snäll och återge denna artikel. Ni kan göra detta utan att söka tillstånd men var vänlig ange: Denna artikel var först tryckt i PsittaScene, november 2002, World Parrot Trusts tidskrift.

EXPORTERADE PAPEGOJOR	2000	2001
AFRIKA		
Morhuvad papegoja: fem stater	39 541	sju stater 14 432
Gråpapegoja: nio stater	34 282	nio stater 23 116
Timnejako fyra stater	6 332	tre stater *2 660
Halsbandsparakiter: Afrika & Pakistan	27 675	*11 478
SYDAMERIKA		
Munkpapegoja		
Argentina, Paraguay & Uruguay	12 923	3 381
Patagonienparakit Argentina	10 275	4 120
Venezuelaamazon Guyana	6 844	6 997
Surinam	3 411	2 196
Summa	10 255	9 193
Gulkindad amazon Nicaragua	2 262	*
Mjölarnamazon Guyana	753	752
Mexiko	0	80
Nicaragua	553	*
Surinam	352	256
Summa	1 658	*1 088
Blåpannad amazon Argentina	1 678	1 252
Gulpannad amazon Guyana	892	762
Surinam	483	414
Summa	1 375	1 176
Vitpannad amazon Nicaragua	1 297	8
Mexiko	0	60
Gulnackad amazon Nicaragua	673	*
Finschs amazon Mexiko	73	355
Gulyt glad amazon Mexiko	42	48

* Antal vid tidningens pressläggning

Bokrecension

Sedan den publicerades för första gången under 1969, utgör denna bok nu en av klassikerna inom papegojlitteraturen. Många, eller de flesta, medlemmar har den andra upplagan, utgiven 1981. De frågar sig säkert då varför de skall ha en tredje utgåva. Svaret på detta är att denna nya volym är den mest kompletta och uppdaterade återutgivning som man kan tänka sig. Antalet sidor har ökat från 312 till 640. Boken har blivit en än mer formidabel källa till referensinformation för ornitologer och fågelhållare. Särskilt den delen som behandlar fågelhållning har ökat avsevärt och innehåller även detaljer om mutationer.

Dessutom bidrar ett nytt typsnitt på texten, förbättrade överskrifter, en förbättrad layout för varje art och utbredningskartor i färg till att göra den mer användarvänlig. Överst på varje vänstersida står familjenamnet och överst på den högra sidan står de vanliga och de vetenskapliga namnen på de arter som behandlas på sidan: en klar förbättring. Vidare har man använt nya foton av habitat, och dessa är i färg. Den troligtvis mest betydande förbättringen vad gäller utseendet är reproduktionen av William Cooper's färgplanscher. Även om sidostorleken är oförändrad, så är bilden något större. De är därför mer effektiva och detta är en fördel, speciellt då man använt ett glättat papper rakt igenom.

På tal om färgplanschern, så är de utförda av en av världens ledande fågelkonstnärer och det finns 10 sidor med nya illustrationer. Flera av dem rör kakaduer, på grund av förändringar i taxonomin, till exempel den som på engelska kallas Carnaby's Black Cockatoo (*Calyptorhynchus funereus latirostris*) (saknar svenskt namn enligt namnlista, övs anm) och Baudins Black Cockatoo, vitstjärtad korpkakadua (*Calyptorhynchus funereus baudini*) erkänns nu som egna arter. Gul rosella ses nu som en underart till pennantrosella. En dubbelsidig illustration i en kontrasterande fälthandboksstil

illustrerar alla underarterna inkluderande Adelaiderosellan. Ett förvånande och för många välkommet tillskott utgör tre sidor färgillustrationer av mutationer, även dessa i fälthandboksstil.

På omslaget återfinnes nu rödvingeparakiter på framsidan och inkakakaduer på baksidan. Den senare är en vacker illustration, men i mina ögon förstörs den av utseendet på fjädrarna i tofsen på hanen. Deras fjädrar ser inte ut så! Den nya illustrationen av nakenögd kakadua (*Cacatua pastinator*) är inte heller bra. Om man inte kände till fågeln ifråga, skulle bilden ge ett intryck av att fågeln är liten med kort kropp. Bilden förmedlar inte den oerhört underbara personligheten hos denna kakadua. William Cooper är en konstnär med en exceptionell talang och de flesta av illustrationerna är riktiga och vackra – men jag har noterat förut att han inte når upp till sin bästa förmåga med avbildning av vita kakaduer. Men vem är jag som kritiserar? Jag är definitivt ingen konstnär.

Men jag är författare, och som sådan är jag fylld av beundran över Joseph Forshaws mödosamma revision vilken tog flera år. Detta var en oerhört stor uppgift, och faktum är, att det kan vara svårare att revidera en bok än att skriva en ny. I denna tredje utgåva finns det så mycket mer information, speciellt vad rör bevarandeåtgärders status. Som Ian Rowley skriver i det nya förordet: "...den mest uppdaterade informationen om taxonomi, ekologi och bevarande status för alla australiska papegojor... den ger lättläst information för varje art... och tjänar som en bro mellan de ibland tunga vetenskapliga avhandlingarna, den stora massan av information i volym 4 av Handbook of Australian, New Zealand and Antarctic Birds, och lättare populärartiklar i tidningar."

Betydande mängd ny information har tillförts för en del arter. Till exempel ökar antalet sidor för brun korpkakadua från 3 1/2 till 14. Informationen om fågelhållning har utökats boken igenom. Här har Joseph Forshaw dragit nytta av sin egen erfarenhet av att hålla och föda upp inhemska papegojor, men även av litteratur på området. I slutet av boken finns ett avsnitt om hur man håller australiska papegojor

Ordningen av arter, med kakaduer först, har ändrats för att visa att kakaduer nu anses vara en egen familj som skiljer sig från andra papegojor. Ett annat nytt tillägg är papegojors fossila historia, annars är ordningen i boken densamma.

Australian Parrots, (ISBN 0 958 1212 0 6) en tungviktare på över 3 kilo, kostar £75 i England hos bokhandlare med papegojlitteratur i lager. I Australien där den ges ut av Alexander Editions kostar den AUD\$150 plus \$12 för inhemskt porto och \$20 för att skickas till Europa. Det finns även en speciell samlarutgåva helt inbunden i skinn, begränsad till 95 st signerade och numrerade exemplar, till en kostnad av \$850. För mer information beträffande den senare, kontakta Avi-Trader Publishing i Queensland, telefon +61 755 620 870.

Mitt recensionsexemplar erhöj jag från en bokhandlare som bad mig skicka tillbaka det. Aldrig i livet! Jag var tvungen att köpa det!

ROSEMARY LOW

Nyheter från PsittaScene

Tre sällsynta papegojor fick en hjälpande hand av CITES

Washingtonkonventionen eller CITES håller sin 12 konferens med anslutna parter i Santiago när detta nummer av PsittaScene går i tryckpressarna. Trots att dammet ej lagt sig och konferensen inte är över har vi några utmärkta nyheter att förmedla. För diskussion fanns förslag att uppgradera fyra papegojarter från Appendix II till Appendix I – ungefär motsvarar detta att förändra deras status från att ha varit "relativt handelsbara" till "relativt inte handelsbara". De fyra gäng är gulnackad amason (*Amazona auropalliata*), gulhuvad amason (*Amazona oratrix*), blåhuvad ara (*Ara couloni*), och kappapegoja (*Poicephalus robustus*). De tre första förslagen gick igenom och det sista återkallades förmodligen, av orsaker som är okända vid denna tidpunkt. Även om det är svårt för organisationer som inte är knutna till någon regering att bidra till dessa diskussioner, hade fonden förmånen att arbeta med "Defenders" med faktablad för de tre första förslagen, och bidrog med material ur både teknisk och foto synpunkt, precis som detta skulle sammanställas och skickas ut till alla regeringsdelegater.

Utbrott av Newcastlejuka i södra Kalifornien, papegojor har ännu inte infekterats

Staten Kaliforniens motsvarighet till svenska Jordbruksverket upptäckte ett utbrott av Newcastle bland fjäderfän som hölls på bakgårdar. Verket har upprättat karantäner i delar av Los Angeles, San Bernadino och Riverside counties och som omfattar följande fågelarter: höns, kalkoner, gäss, raphöhns, ripor, fasaner, vaktlar, pärlhöns, påfåglar, duvor, svanar, och strutsar. Till dags dato har över 1000 hönsfåglar avlivats och ägarna har kompenseras för sina förluster genom ett rättvist marknadsvärde. För närvarande är 266 personer sysselsatta med denna arbetsuppgift och stat och universitet arbetar hårt för att bidra med uppdaterad information från dag till dag. För dem som lever i södra Kalifornien eller som tänker besöka området med sin fågel, rekommenderas att se på följande hemsidor på Internet: http://www.cdffa.ca.gov/ahfss/ah/Newcastle_info.htm och http://animalscience.ucdavis.edu/avian/disease_control.htm eller ring 1-800-491-1899 för information eller för att rapportera misstänkta fall. Dessa nyheter kommer efter ett bekräftat

och väl begränsat utbrott av samma sjukdom i Danmark den gångna sommaren. Det danska utbrottet hanterades snabbt och effektivt och vi hoppas på samma resultat i Kalifornien.

Bra och dåliga nyheter för kappapegojan

Natal Witness 20 juni 2002

Det finns både bra och dåliga nyheter beträffande den kritiskt hotade kappapegojan (*Poicephalus robustus*) enligt det resultat som framkommit under maj månads Cape Parrot Working Group (CPWG) populationsräkning. De dåliga nyheterna är att kappapegojan – Sydafrikas enda inhemska papegoja- nu är listad som ”kritiskt utrotningshotad” i IUCN Red Data Book. Detta beror till största delen av att artens primära habitat har förstörts, den ovanliga och inhemska yellowwood skogen. En ”kritisk utrotningshotad” art är en art som det finns en möjlighet att den kommer att vara utrotad inom 20 år. Men de goda nyheterna är att populationen har ökat, från 459 under 2000 till 634 under 2002. En annan god sak är att tre gånger så många människor deltog i årets räkning vilket ledde till en utmärkt täckning av habitat och till den kanske mest korrekta räkningen hittills.” Vi är verkligen tacksamma för det ökade intresset,” säger CPWG-medlemmen Collen Downs. ”Väldigt många människor blev besvikna över att de inte såg några papegojor över huvud taget, men detta var också viktig information. Vi behöver få veta var de finns och även var de inte finns. All information är viktig för åtgärder och beslut i bevarandesyfte.”

Detta är slutet på de goda nyheterna. Fågelräkningen underströk hur ojämnt fågelns utbredningsområde är med fläckvis förekomst samt att det är föga värt att bevara papegojan utan att också söka bevara dess utbredningsområde eller habitat av yellowwood skog. I oktober anslog Wildlands Trust R61.000 för att bevara mindre områden med fläckvis förekomst av yellowwoodskog. Dessa skogspartier är nu under hårt tryck från bosättningar i området, som avverkar skogen för att få virke till ved. Anslaget gavs till forskningsavdelningen på Ezemvelo KZN Wildlife, som har tillsatt en arbetsgrupp. De har sagts sig vara villiga att arbeta med befolkningen ute i bosättningarna för att om möjligt se om det finns alternativ till att använda yellowwoodträden till ved. Ezemvelo KZN Wildlife community coordinator Bill Howells uppger, att Ezemvelo är beroende av räkningen av fåglarna för att kunna planera bevarandet. ” materialet används när vi besöker bosättningarna. Detta är även det material vi har som underlag för att fatta beslut om åtgärder som måste vidtagas.” För ytterligare information, kontakta Collen Downs vid School of Botany and Zoology, University of Natal, på tfn 033 260 5127 eller tag del av den nya hemsidan på www.cpwg.unp.ac.za eller Wildlands kontaktperson Andrew Venter på tfn 083 324 7484 eller på e-post ecopart@iafrica.com. Datum för publicering är 20 juni 2002.

Barry Kent MacKay, Program Coordinator: Canada, Animal Protection Institute, www.api4animals.org

Monica Engebretson, Animal Protection Institute, P.O. Box 22505, Sacramento, CA 95822, email:

monica@api4animals.org

Brev till redaktören

Jag har just återvänt från en helg i Barcelona – en vacker stad som framgångsrikt kombinerar tradition och historia med det moderna och progressive. Jag blev emellertid förskräckt över att se en tradition, både grym och fullständigt onödig, som pågick på den livligt frekventerade promenadvägen för turister som är känd som La Rambla. Detta utgör fågelmarknaden, en samling av ca 10 st försäljare av sällskapsdjur, som säljer allt från det mer exotiska djuret till vanliga familjära sällskapsdjur.

Då jag har ett särskilt intresse för papegojor, och då jag vet att de är mycket intelligenta och då jag har kännedom om deras utsatta läge, blev det en chock för mig att se bokstavligen hundratals av dem, inkluderande gråpapegojor och amasoner som kröp ihop intill varandra i små burar under helt olämpliga förhållanden. De enda burarna som var till salu var små; dessa varelsers framtid var ytterst oviss. Kan en papegoja vara en slit- och slängvara? Hur kan detta tolereras, speciellt inom EU. Den rysliga fågelmarknaden i Bryssels stängdes nyligen så hur kan det få fortsätta någon annan stans? Jag har skrivit till min MEP (ledamot av EU-parlamentet. Övs.anm.) för att lufta min oro och jag uppmanar andra medlemmar av WPT som möter liknande grymheter under semester i Europa att göra detsamma. Om ni känner till någon organisation som har en aktiv kampanj i denna fråga, var snälla låt mig få veta detta, då jag önskar ge mitt stöd. Förresten uppskattar jag PsittaScene väldigt mycket. Fortsätt med det fina arbetet.

Oliver Fry

Bokrecension

Det var oundvikligt att en bok skulle skrivas för att berätta historien om Spix ara, en fågel med extraordinär grace och skönhet. Vi har alla hört om dodon, som inte beskrevs som vacker, bara olik eller underlig, en konstig fågel som ej kunde flyga och som blev symbolen för utrotning. Kanske, har redan denna ara blivit symbol för överhängande eller hotande utrotning, ett öde som, tragiskt nog, hundratals fågelarter inte kan undgå under detta århundrade, men det är tveksamt om de kommer att erhålla lika hög profil som denna slanka, metallblå papegoja. Under slutet av år 2000, hade den sista i naturen kvarvarande, fågelns försvunnit för gott, förmodad död av naturliga orsaker. Den hade blivit den mest berömda

utrotningshotade fågeln i världen, varenda observation av den dokumenterades av forskare och lokalbefolkning under det senaste årtiondet.

Tony Juniper berättar historien om denna fågel i boken *Spix's Macaw. The Race to Save the World's Rarest Bird*. Han berättar historien med takt och känsla och har gjort ett ordentligt förarbete och presenterar många intressanta fakta. Han var faktiskt en av deltagarna i det drama som utvecklade sig. Hans bok börjar i april 1987 med en historia om hur en av de sista kända Spix arorna infångades med fågellim. Detta kapitel slutar på julafton samma år, då honan i det sista återstående paret slets ifrån sitt rede, medan hennes make lyckades undgå att infångas och slog sig till frihet och berömmelse. Men vad är friheten värd när du är ensam?

I det andra kapitlet beskriver Tony Juniper hur Spix ara blev känd av vetenskapen, och följer upp med ett kapitel om hur människan tjuvats av papegojor under gångna århundraden och ett annat kapitel om de karismatiska blå arorna, där Spix ara utgör en av dessa fyra arter.

De nästa 200 sidorna ägnas åt dramat med Spix ara, som börjar 1990 då författaren arbetade för ICBP, numera BirdLife International, en mycket viktig bevarandeorganisation för fåglar. Tillsammans med fyra brasilianska ornitologer, blev Tony Juniper medlem av den expedition som satts ihop för att utröna artens öde. Denna del är numera historia. En sak som ofta glöms bort är att expeditionens medlemmar slutligen insåg en mycket oroväckande sanning: arans specialiserade habitat, höga träd av arten *Tabebuia caraiba* längs floderna, var i stort sett försvunnet. Försvunnet på grund av avverkning och boskapens betning av de spirande unga träden, var habitatet lika ovanligt som papegojan. Det fanns ingen återväxt i det förstörda och ekologiskt ruinerade landskap där aran förekommer, på grund av att getter och kor betade av de spirande unga träden.

Vid tiden för denna upptäckt, fanns det endast ett dussin eller så av Spix ara i fångenskap. Ödet för dessa fåglar och hur de ökade till dagens totalsumma av ca 60 fåglar, kommer att utgöra en gripande läsning för dem som inte känner till historien. Men tro inte att detta är en saga som bevisar värdet av fångenskapuppfoäring. Märkligt nog, existensen av den fångenskapshållna populationen ignoreras på en punkt, kanske för att understryka att den sista hanen nu var ensam i det fria. Detta skulle man kunna ha överseende med som artistiskt lättsinne, om inte författaren hade valt att framhäva detta stycke på baksidan av bokens omslag:

”Olikt andra dödliga varelser som en dag oundvikligen kommer att möta den ofrånkomliga realiteten av deras eget fränfälle, så skulle denna fågels död utgöra markering för inte bara slutet för fågelns i sig utan hans hela släkte. Vid denna tidpunkt, fanns det ca 40 st Spix ara i fångenskap, i stort sett beroende på uppfödningsframgångar i en samling av fåglar.” Jag lämnar er med dessa ord från denna fångslände bok.

” Framför era ögon har den hårdast bevakade utrotningen av en vild art som någonsin kan ske, just skett. Men medan media basunerade ut hur de afghanska talibanerna med hjälp av pansarvärnskanoner förstörde unika tusenåriga Buddhastatyer huggna ur en gammal bergssida, hörde världen nästan inget om förlusten av den berömda. Spix aran. Det var ytterligare ett bevis på hur människan ser på förstörandet av något som den själv har skapat som tragiskt och omoraliskt i jämförelse med att det knappast höjs ett ögonbryn över att en art utrotas.”

Den sista meningen framhäver en sanning som ej kan förnekas. Det kanske ej kommer att finnas något hopp för de millioner av arter som kämpar för överlevnad gentemot människan förrän vi lärt oss värdera naturen före konst. Författaren var gäst hos Radio Four's Midweek program den 11 september. Som en av medlemmarna i den expedition som 1990 genomsökte det avlägset belägna Minas Gerais området i Brasilien när den sista överlevande fågeln i vilt tillstånd i världen återfanns, uppgav han att sökandet efter en fågel som möjligen kunde vara utrotad var en ”egendomlig erfarenhet”. Han fortsatte med att berätta om en märklig kedja av omständigheter. Efter att under flera veckor förgäves ha sökt efter fågeln, så träffade gruppen av en händelse en man, en fågelfångare, och under detta mötet framkom att expeditionens medlemmar befann sig i fel område. På mannens förslag körde de österut i 60 mil. De träffade där på en man som hade ett Polaroidfoto av en Spix ara i en bur. Tony Juniper beskriver det otroliga drama som denna historia innebär, då detta visade sig vara makan till den sista frilevande fågeln. Allt finns återgivet i boken. Då Juniper talade med Diana Madill på Radio Four, berättade han för henne att den nuvarande statusen på papegojor i det fria och historien om Spix ara i synnerhetsänder ut en varning om hur vi behandlar vår planet. “ Vi är nu invecklade i ett massutrotnings skede och vi behöver se på vad vi gör – förstörelse av habitat, global uppvärmning och exploatering av det vilda djurlivet – i en geologisk tidsskala. Alla dessa saker är möjliga att undvika.

Tony Juniper sa att en av anledningarna till att han skrev denna bok var att förmedla en känsla av nödläge och skalan på problemet. Om man fokuserar på en art hjälper detta människor att förstå innebörden av vad som händer.

Spix's Macaw (ISBN 1-84115-650-7) gavs ut i september av Fourth Estate of London och kostar £16.99 plus porto från bokhandlare (i England) (296 sidor och åtta sidor med färgfoton). Den utgör en lektion i hur lätt människan kan förgöra en art och dess naturliga utbredningsområde.

ROSEMARY LOW